

Inhoudsopgave

Woord vooraf / 13

Redactie en auteurs / 15

Lijst van afkortingen / 17

1 Inleiding / 19

Mr. A.R. Autar

1.1 Demografische veranderingen / 19

1.2 Individualisering / 21

1.3 Redelijke waardering van belangen / 22

1.4 Wils(on)bekwaam? / 23

1.5 Levenstestament in vogelvlucht / 26

1.6 Over de grens / 27

1.7 Tot slot: pleidooi voor één allesomvattend testament / 27

2 Wilsonbekwaamheid in het recht en wettelijke beschermingsmaatregelen / 29

Prof. mr. C. Blankman

2.1 Inleiding / 29

2.2 Handelingsonbekwaamheid op zijn retour / 30

2.3 Wilsonbekwaamheid vaker een onderscheidend criterium / 32

2.4 Algemene regeling inzake onbekwaamheid in art. 3:32 e.v. BW / 33

2.5 Aandacht voor (on)bekwaamheid in Boek 1 BW / 34

2.5.1 Wilsonbekwaamheid / 34

2.5.2 Handelingsonbekwaamheid / 36

2.6 Beschermingsbewind / 37

2.6.1 Instelling en benoeming / 37

2.6.2 Taak bewindvoerder en onbevoegdheid betrokkene / 38

2.6.3 Derdenbescherming, toezicht en einde bewind / 40

2.7 Curatele / 42

2.7.1 Instelling en benoeming / 42

2.7.2 Taak curator en handelingsonbekwaamheid betrokkene / 42

2.7.3 Derdenbescherming, toezicht, publicatie en einde curatele / 44

2.7.4 Bewind of curatele / 45

2.8	Mentorschap / 46
2.8.1	Instelling en benoeming / 46
2.8.2	Taak mentor en onbevoegdheid betrokkene / 47
2.8.3	Derdenbescherming, toezicht en einde mentorschap / 49
3	Sociale kwesties / 51
	<i>Prof. dr. A. Machielse</i>
3.1	Introductie / 51
3.2	Het belang van betekenisvolle sociale relaties / 52
3.2.1	Inleiding / 52
3.2.2	Functies van sociale relaties / 53
3.2.3	Veranderingen in het netwerk bij het ouder worden / 55
3.2.4	Sociale relaties in de huidige samenleving / 57
3.2.5	Het belang van sociale competenties / 59
3.3	Sociale kwetsbaarheid: eenzaamheid en sociaal isolement / 61
3.1.3	Inleiding / 61
3.3.2	Eenzaamheid / 61
3.3.3	Sociaal isolement / 62
3.3.4	Oorzaken van eenzaamheid en sociaal isolement / 63
3.3.5	Gevolgen van eenzaamheid en sociaal isolement / 63
3.3.6	Onzichtbaarheid van sociaal kwetsbare ouderen / 64
3.3.7	Differentiatie van sociaal kwetsbare ouderen / 65
3.4	Financieel misbruik / 68
3.4.1	Inleiding / 68
3.4.2	Misbruik door familielid: mevrouw Franken / 68
3.4.3	Misbruik door buurman: echtpaar De Boer / 69
3.4.4	Misbruik door professional: echtpaar De Groot / 71
3.4.5	Wat leren we van deze casussen? / 71
3.4.6	Instrumenten en hulpmiddelen / 73
3.5	Het levenstestament / 76
3.5.1	Inleiding / 76
3.5.2	Zorgen over erfenis: meneer Hendriks / 76
3.5.3	Wensen voor het levenseinde: meneer Smolders / 77
3.5.4	Slot / 78
4	Het levenstestament in de praktijk / 79
	<i>Mr. S. Mos-van Gool</i>
4.1	Het levenstestament / 79
4.1.1	Inleiding / 79
4.1.2	Wat is een levenstestament? / 80
4.1.3	Bruikbaarheid levenstestament / 81
4.2	Wensen, geboden en verboden / 82
4.2.1	Algemeen / 82

4.2.2	Levenstestament versus andere regelingen / 83
4.2.3	Wie is de juiste levensexecuteur? / 83
4.2.4	Specifieke wensen, geboden en verboden / 83
4.2.4.1	Giften / 83
4.2.4.2	Voogdij / 84
4.2.4.3	Onderneming / 85
4.2.4.4	De eigen woning / 86
4.2.4.5	Inboedel / 86
4.2.4.6	Huisdieren / 86
4.2.4.7	Maken of wijzigen van huwelijksvoorwaarden / 87
4.2.4.8	Ongedaan maken van de wettelijke verdeling / 87
4.2.4.9	Sociale media en e-mailaccounts / 87
4.2.4.10	Uitvaartwensen / 87
4.2.4.11	Orgaandonatie / 88
4.2.4.12	Bewind/mentorschap/curatele / 88
4.2.4.13	Toezicht op de levensexecuteur / 89
4.3	Jurisprudentie tot nu toe over levenstestamenten / 89
4.4	Het belang van een preambule / 91
4.5	Centraal Levenstestamentenregister / 92
5	Levensexecuteur/volmacht / 93
	<i>Mr. dr. R.E. Brinkman en mr. J.M. van Anken</i>
5.1	Inleiding / 93
5.2	Verskillende elementen in een levenstestament / 94
5.2.1	Volmachtverlening / 94
5.2.2	Wensen / 94
5.2.3	Negatieve verplichtingen / 95
5.2.4	Positieve verplichtingen / 95
5.3	Rechtsverhouding tussen de levenstestateur en de levensexecuteur / 96
5.3.1	Juridische kwalificatie van de elementen van een levenstestament / 96
5.3.1.1	Volmachtverlening: geïsoleerd of ingebed? / 96
5.3.1.2	Wensen: met of zonder juridische betekenis? / 97
5.3.1.3	Negatieve verplichtingen: 'doe ik het goed'? / 98
5.3.1.4	Positieve verplichtingen: concrete, verplichte handelingen / 99
5.3.1.5	Vershil positieve en negatieve verplichtingen / 99
5.3.2	Kwalificatie van de gehele rechtsverhouding: overeenkomst of andersoortige rechtsverhouding? / 100
5.3.3	Aanvullingen op en wijzigingen van het levenstestament / 102
5.3.4	Wie begeleidt de levensexecuteur en wanneer? / 103
5.4	Volmachtverlening: ondervolmacht en functionele bevoegdheden / 104
5.4.1	Levenstestateur is zelf levensexecuteur: kan en/of mag hij een algemene ondervolmacht verlenen? / 106
5.4.2	Interne verhoudingen bij de indirecte ondervolmacht / 107

5.4.2.1	Tussen de levensexecuteur en de ondervertegenwoordiger / 107
5.4.2.2	Tussen de levenstestateur en de ondervertegenwoordiger / 108
5.4.3	Interne verhoudingen bij de directe ondervolmacht / 108
5.4.3.1	Tussen de levensexecuteur en de ondervertegenwoordiger / 108
5.4.3.2	Tussen de levenstestateur en de ondervertegenwoordiger / 109
5.4.4	Levenstestateur is zelf vertegenwoordiger uit anderen hoofde dan volmacht: mag hij een algemene volmacht verlenen? / 110
5.4.4.1	De besloten vennootschap / 110
5.4.4.2	Executeur in een nalatenschap verleent algemene volmacht / 116
5.4.4.3	Maat of vennoot verleent algemene volmacht / 117
5.4.4.4	Andere vormen van vertegenwoordiging / 118
5.4.4.5	Beperking bevoegdheid door aard rechtshandeling: kunnen en mogen / 118
5.4.5	Interne verhouding bij ondervertegenwoordiging / 123
5.4.6	Verdere eisen aan de ondervolmacht / 124
5.5	Negatieve verplichtingen verder uitgewerkt / 124
5.5.1	Negatieve verplichtingen uit het ongeschreven recht / 125
5.5.2	De zorgplicht van de levensexecuteur als negatieve verplichting / 130
5.5.3	Het eindigen van de negatieve verplichtingen voor de levensexecuteur / 131
5.6	Samengevat: proeve van een overeenkomst van levenstestament / 133
6	Levenstestament en toezicht: naar een adequate governance ter bescherming van het vermogen van de volmachtgever / 137
	<i>Prof. mr. drs. D.F.M.M. Zaman en mr. M. van Leeuwe-ten Berge</i>
6.1	Inleiding / 137
6.2	Toezicht bij het levenstestament / 138
6.2.1	Geen wettelijk toezicht bij levenstestament in de vorm van een (notariële) volmacht, opdracht of last. / 138
6.2.2	Levenstestament versus wettelijk toezicht bij bewind, curatele en mentorschap / 139
6.2.3	Onderscheid tussen vermogensrechtelijke en medische handelingen / 140
6.2.4	Ingangsdatum en einde van volmacht en het toezicht daarop / 141
6.3	Nut en noodzaak van een vorm van toezicht bij een levenstestament / 142
6.3.1	Belang van toezicht versus rekening en verantwoording / 142
6.3.2	Toezicht op gevolmachtigde(n) / 143
6.3.3	Onafhankelijkheid toezichthouder(s) / 144
6.4	Andere contractuele vormen van toezicht op vermogen / 144
6.5	Toezichtvormen in het rechtspersonenrecht / 146
6.5.1	Rol van de raad van commissarissen als model voor het toezicht op de gevolmachtigde? / 146
6.5.2	Richtsnoer taakvervulling toezichthouder / 147
6.6	Omvang van het toezicht in bijzonder inzake het bankverkeer / 147

6.6.1	Tweehandtekeningenclausule / 148
6.6.2	Voorafgaande goedkeuring, machtiging of medewerking voor bepaalde rechtshandelingen / 148
6.6.3	Instructies en aanwijzingen voor de gevolmachtigde / 148
6.6.4	De bevoegdheid van de toezichthouder tot inzage (online) in de bankrekeningen / 149
6.6.5	Periodieke rekening en verantwoording en informatieverstrekking (bijvoorbeeld ook door bank) / 149
6.6.6	Tegenstrijdig-belangsituaties/Selbsteintritt / 149
6.7	Beloning toezichthouder / 150
6.8	Sanctiemogelijkheden toezichthouder / 150
6.9	Code voor levenstestamenten / 151
6.10	Slot / 153
7	Het levenstestament in de gezondheidszorg / 155 <i>Prof. mr. A.C. Hendriks</i>
7.1	Inleiding / 155
7.1.1	Achtergrond / 155
7.1.2	Doel van dit hoofdstuk / 157
7.2	Het levenstestament in de zorg / 158
7.3	Schriftelijke wilsverklaringen aangaande behandelbeslissingen / 159
7.3.1	Wet / 159
7.3.2	Eisen aan de schriftelijke wilsverklaring / 163
7.3.3	Tussenconclusie / 167
7.4	Het notariële levenstestament: praktijk en varianten / 168
7.5	De betekenis van een notarieel levenstestament voor de behandelaar / 170
7.6	Toekomstige ontwikkelingen en praktijkwenken / 173
7.7	Slot / 174
8	Het levenstestament: het internationale perspectief / 177 <i>Prof. dr. mr. I. Sumner</i>
8.1	Inleiding / 177
8.1.1	Context / 177
8.1.2	Kwalificatie / 178
8.1.3	Bronnen / 179
8.2	Huidig juridisch kader / 180
8.2.1	Internationaal niveau / 180
8.2.1.1	Haags Verdrag 1905 / 180
8.2.1.2	Haags Vertegenwoordigingsverdrag 1978 / 180
8.2.1.3	Haags Volwassenenbeschermingsverdrag 2000 / 181
8.2.1.4	VN-gehandicaptenverdrag 2006 / 182
8.2.1.5	Overzicht / 182
8.2.2	Europese kader / 183

8.2.2.1	Brussel-regime (Brussel I (herschikking) en Verdrag van Lugano 2007) / 183
8.2.2.2	Rome I / 184
8.2.2.3	Erfrechtverordening / 184
8.2.2.4	Beschermingsverordening nr. 606/2013 / 185
8.2.2.5	Samenvatting / 186
8.2.3	Nationale kader / 186
8.2.4	Samenvatting / 186
8.3	Haags Volwassenenbeschermingsverdrag 2000 / 187
8.3.1	Geschiedenis en definities / 187
8.3.2	Toepassingsgebieden / 187
8.3.2.1	Materiële toepassingsgebied / 187
8.3.2.2	Formele toepassingsgebied / 189
8.3.2.3	Temporele toepassingsgebied / 189
8.3.3	Internationale bevoegdheid / 189
8.3.4	Toepasselijk recht / 190
8.3.4.1	Inleiding / 190
8.3.4.2	Rechterlijke verwijzingsregels / 190
8.3.4.3	Reikwijdte van art. 15 Haags Verdrag 2000 / 190
8.3.4.4	Toepassing van art. 15: objectieve regel / 192
8.3.4.5	Toepassing van art. 15: subjectieve regel / 192
8.3.5	Erkenning en tenuitvoerlegging / 193
8.4	Tot slot / 193
9	Wilsonbekwaamheid en de bank / 195
	<i>Mr. T. Denekamp</i>
9.1	Inleiding / 195
9.2	Historie / 195
9.3	Wettelijke beschermingsmaatregelen / 197
9.4	Machtiging op een bankrekening / 197
9.4.1	Het tot stand komen van de volmacht / 197
9.4.2	Een gedeeltelijke oplossing / 198
9.5	Gemeenschappelijke rekening / 198
9.5.1	Gerechtigdheid tot het saldo op de rekening / 199
9.5.2	De gemeenschappelijke rekening en wilsonbekwaamheid / 199
9.5.3	Risico's van een gemeenschappelijke rekening / 200
9.5.4	De gemeenschappelijke rekening en overlijden / 200
9.5.5	Slot / 201
9.6	Algemene notariële volmacht / 201
9.6.1	Notariële akte / 201
9.6.2	Bancaire paragraaf / 202
9.6.3	Aansluiting op wensen uit de praktijk / 205
9.7	Afsluiting / 206

10	Zorgwetgeving in relatie tot het levenstestament / 207
	<i>Mr. M.N. Bende</i>
10.1	Inleiding / 207
10.1.1	Te behandelen onderwerpen / 207
10.1.2	Transitie in de zorg en historie / 207
10.2	Wet langdurige zorg (Wlz) / 209
10.2.1	Algemeen / 209
10.2.2	Het begrip vertegenwoordiging in de Wlz / 209
10.2.3	Procedure Centrum Indicatiestelling Zorg / 211
10.2.4	Vertegenwoordiging bij het CIZ / 212
10.2.5	Besluitvorming door het CIZ / 212
10.2.6	Bezwaar en beroep tegen het besluit van het CIZ / 213
10.2.7	Uitvoering van de Wlz door het zorgkantoor / 214
10.3	De eigen bijdrage in de Wlz / 214
10.3.1	Inleiding / 214
10.3.2	Het peiljaar in de Wlz / 215
10.3.3	Twee soorten bijdragen / 215
10.3.4	Hoe wordt de eigen bijdrage berekend? / 216
10.3.5	De hoge eigen bijdrage in de Wlz / 218
10.3.6	De lage eigen bijdrage in de Wlz / 218
10.4	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) / 220
10.4.1	Inleiding / 220
10.4.2	Wettelijke basis voor vertegenwoordiging in de Wmo 2015 / 222
10.5	De eigen bijdrage in de Wmo 2015 / 222
10.5.1	Inleiding / 222
10.5.2	Vanaf 2020 een vast abonnementstarief in de Wmo 2015 / 223
10.5.3	Factoren die van invloed zijn op de hoogte van de eigen bijdrage Wmo 2015 / 224
10.6	Het Centraal Administratiekantoor (CAK) / 224
10.6.1	Algemeen / 224
10.6.2	Bezwaar en beroep tegen besluiten van het CAK / 224
10.6.3	Vertegenwoordiging bij bezwaar en beroep tegen besluiten van het CAK / 225
10.7	Het persoonsgebonden budget / 226
10.7.1	Algemeen / 226
10.7.2	Vertegenwoordiging bij het aanvragen en beheren van het pgb / 228
10.8	Invloed op de hoogte van de eigen bijdrage / 231
10.8.1	Algemeen / 231
10.8.2	Aanpassing van de eigen bijdrage / 232
10.8.3	De heffingsgrondslag in box 3 / 233
10.8.4	Opeisbare overbedelingsschulden / 234
10.8.5	Aflossen van niet-opeisbare overbedelingsschulden / 235
10.8.6	Schenkeningen doen ten laste van het box 3-vermogen / 236

- 10.8.7 Vermogen uit box 3 naar box 2 / 239
- 10.9 Beloningen / 239
- 10.9.1 Beloning voor de gevolmachtigde algemeen / 239
- 10.9.2 Inkomstenbelasting over de beloning voor de gevolmachtigde? / 239

Literatuurlijst / 241

Jurisprudentieregister / 249

Trefwoordenregister / 253